

DIDAKTIK TA'LIMNI RIVOJLANTIRISHNING ELEKTRON PLATFORMASINI VA MOBIL ILOVAGA INTEGRATSIYASINI ISHLAB CHIQISH

Sh.Rustamov

Muxammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
Qarshi filiali "Axborot texnologiyalari" kafedrası dotsenti v.b. p.f.b.f.d. PhD

Isomiddinov Ma'rufjon Umid o'g'li

Muxammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
Qarshi filiali magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7878690>

Annotatsiya: Ta'lim jarayonida axborot - kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish zamon talabidir. O'qitishning zamonaviy usullari va axborot - kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llamasdan turib, o'qituvchi o'z kasbiy faoliyatida samarali natijalarga erisha olmaydi. Ammo bunda ta'limning maqsad va mazmuni, usul va vositalari hamda tashkiliy shakllarini to'g'ri tanlash muhim ahamiyatga ega. Axborotlar oqimining ortib borishi va ta'lim metodlarining murakkablashishi bilan ta'limni asosan an'anaviy usulda tashkil etish tobora qiyinlashib bormoqda.

Kalit so'zlar: Axborot texnologiyalari, grafika, multiplikatsiya, masofaviy o'qitish, qobiq dasturlar.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositalari o'quv jarayonida alohida ahamiyatga ega bo'lib, ta'lim sohasi uchun nihoyatda keng imkoniyatlarni taqdim qiladi:

- differensial va individual o'qitish jarayonini tashkil qilishi;
- teskari aloqa bog'lashi: o'quvchilarning o'zini-o'zi nazorat qilish va tuzatib borishi;
- darslarda animatsiya, grafika, multiplikatsiya, ovoz kabi kompyuter va axborot texnologiyalardan foydalanilishi;
- o'quvchilarga fanni o'zlashtirish uchun ko'nikmalar hosil qilishi va hokazo. Bilishning asosini amaliyot tashkil etadi. Axborot texnologiyalari esa ana shu jihatdan ham o'z ustunligiga ega. O'rganilgan nazariy bilimlarning texnik vositalar asosida amaliy jihatdan ham yoritib berish imkoniyatining mavjudligi o'quvchilarning ta'lim jarayonida yanada faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Axborotni qabul qilish va o'zlashtirish, ikki tomonlama muloqot (o'qituvchi va o'quvchi, o'quvchi va o'quvchi o'rtasida)ni samarali tashkil etish o'quvchilar faolligining yuqori bo'lishini talab etadi. O'quv-tarbiya jarayonida axborotmetodik ta'minotini amalga oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarning bajaradigan asosiy vazifasi - ikki tomonlama muloqotni ta'minlashdir. Teskari aloqasiz, o'qituvchi va o'quvchi orasidagi doimiy muloqotsiz o'qitish mumkin emas. Bu jarayonning samarali tashkil etilishida o'quv-biluv motivlari alohida o'rin kasb etadi.

Kelajak avlod tarbiyasi nozik, nihoyatda katta diqqat-e'tiborni talab qiladigan, mas'uliyatli jarayondir. Uqituvchi ta'lim beruvchi sifatida ta'lim oluvchilarning shakllanish jarayonini sinchkovlik bilan kuzatishi darkor. U pedagogik jarayonni boshqarar ekan, pedagogik bilim va mahorat egasi bo'lishi kerak. Shundagina o'qituvchi pedagogik hodisalarning mohiyatini chuqur anglab, pedagogik mehnat metodi, texnologiyari va kasbiy mahoratni egallaydi. Shu bilan birga ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish o'quvchilarga zamonaviy kompyuter va aloqa vositalaridan foydalanib, murakkab vaziyatlardan chiqib, tezkorlik bilan bir qarorga kelish, axborotni qidirish, uni olish,

kommunikativ bilimlari va boshqa shu kabi qobiliyatlarini oshirish imkonini beradi. Ta'lim jarayoniga innovatsion o'zgarishlar, ta'lim tizimiga har qanday yangilikning kirigilishi bevosita o'qituvchi faoliyatini yangilash va o'zgartirish orqali amalga oshiriladi. O'qituvchining innovatsion faoliyati butun kelajak jamoani harakatga keltiruvchi, olg'a boshlovchi, tarraqqiy ettiruvchi kuch vazifasini bajaradi va ta'lim jarayonining sifatini kafolatlaydi. Shuning uchun ham innovatsiyani har bir pedagog tushunib, o'z pedagogik faoliyatiga olib kira olsa, ta'lim standartlarida ko'rsatilgan me'yoriy talablar amalga oshiriladi. Hozirgi tezkor rivojlanish davrida yuqori malakali raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashda, o'qitishning zamon talablariga mos keluvchi yangi pedagogik texnologiyalar asosida amalga oshirish va yangi pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayonida qo'llashning samarasi shundaki, unda qo'yilgan maqsadlarga erishish kafolatini beruvchi o'quv jarayoni rejalashtiriladi va amalga oshiriladi. Haqiqatdan ham, mashg'ulotni samarali o'tishning yuqori natijalariga erishish ta'lim jarayonini to'g'ri rejalashtirish, tashkil etish va uni amalga oshirishga bog'liqdir. Masofaviy o'qitishning asosiy shakllaridan biri axborot texnologiyalaridan foydalanish bo'lib, u dasturlangan ta'lim g'oyasini rivojlantiradi, ta'limni texnologik variantlarini hali o'rganilmagan yangi qirralarini ochadi.

Ilmiy texnik rivojlanish turli sohalarda qo'llanuvchi texnika va texnologiyalarning tez olmashtirib turishini taqozo qilmoqda. Bugungi kun uchun fan va texnikaning so'nggi yutuqlarini o'zida jamlagan yangi vosita va texnologiyalarning ta'lim jarayonida qo'llanilishi keng imkoniyatlar eshigini ochib bermoqda. Ta'lim kompyuter tizimlaridan bilimlarni o'zlashtirish, olingan bilimlarni nazorat qilishda interaktiv topshiriqlardan foydalanish talabalarga ma'lumot uzatish tezligi va tushunish darajasini oshirish bilan birga bo'lajak mutaxassis uchun muhim bo'lgan intuitsiya, kasbiy sezish, tasvirli uylash kabi qobiliyatlarni ham rivojlantiradi. Kompyuterli ta'lim o'qitish jarayonini maxsus ta'lim dasturlariga muvofiq tashkil etishni nazarda tutadi. Kompyuter dasturlaridan ta'limda foydalanish, o'quv fanlari bo'yicha o'zlashtirish samaradorligini ta'minlash, idrok etish qobiliyati, mustaqil fikrlash, kommunikativ malakalarni egallash jarayonlarini kuchaytiradi. Kompyuterdan test sinovlarini o'tkazish, baholash va boshqarishda keng foydalaniladi, bu esa vaqtni tejash va pedagogik jarayonning samaradorligi oshishiga yordam beradi. Bugungi kunda talabalar bilimini noan'anaviy tarzda baholash uchun ko'p gina tizim dasturlar va qobiq dasturlar yaratilgan bo'lib, ulardan o'qituvchilar foydalanib kelmoqda. Masalan, test va interaktiv topshiriqlar yaratish imkoniyatini beruvchi: MyTest, Multi Tester, 329 Wondershare QuizCreator, iSpring Suite, easyQuizzy, QuizCreator va Hot Potatoes qobiq dasturlarni keltirish mumkin. Bu dasturlarning ko'pchiligi nafaqat test topshirikdarini tuzish, balki baholash topshirikdarining xilma-xilligini, talabalar topshiriqlarni bajarish paytida mantiqiy va fazoviy fikrlashlarini rivojlantiruvchi topshiriqlarni tuzishga imkon beradi.

Nafaqat mamlakatimizda balki butun dunyo talim tizimida axborot texnologiyalari yordamida elektron darsliklar, elektron oquv qollanmalar, pedagogik dasturiy vositalar, turli talim resurslari, oqitishning elektron vositalari, multimediali darsliklar yaratish va ulardan foydalanish rivojlanib bormoqda. Bular oz navbatida ilm-fan taraqqiyotiga, talim sifati va samaradorligining oshishiga katta hissa qoshmoqda.

References:

1. Zakirova F. va boshqalar. Elektron o'quv-metodik majmualar va ta'lim resurslarini

yaratish metodikasi. - Toshkent OUMTV. -2010.-64 b.

2. Xamidov B.C., Tigay O.E. Fizikani o'qitishda simulyatorlardan foydalanish. Fizika va astronomiya muammolari. Ukitish metodikasi. Respublika ilmiy va ilmiy-metodik konferentsiya materiallari to'plami, 2010 yil 12-13 mart. Toshkent: 2010. - 294-496 b.

3. ФиёсовУ.Э, Moodle платформаси тарихи, имкониятлари ва хусусиятлари, Анвар Исломовнинг100 йиллигигабағишланган “Телекоммуникация ва алоқа соҳасида замонавий ахборот технологиялари” номи республика илмий-услубий анжумани. Тошкент 2011